

ដាក់គុក ពី ១ ថ្ងៃ ទៅ ដល់ ៥ ថ្ងៃ នឹង ពិន័យ ពី ១៥
រៀល ទៅ ដល់ ១៥០ រៀល ឬ គ្រាន់ តែ ដាក់ គុក
គ្រាន់ តែ ពិន័យ ក៏ បាន ។

ពាក្យ សួរ .-

១ - បទប្រព្រឹត្តិ ដែល មាន ទុក ក្នុង ច្បាប់ បាន ចែង ប៉ុន្មាន
សណ្ឋាន ?

២ - បទ ទុក្រិដ្ឋ មាន ប៉ុន្មាន ថ្នាក់ ? ថ្នាក់ ទី ២ ត្រូវ ទទួល
ទោស ដូចម្តេច ?

៣ - បទ មជ្ឈិម មាន ប៉ុន្មាន ថ្នាក់ ? ថ្នាក់ ទី ១ ត្រូវ ទទួល
ទោស ដូចម្តេច ?

៤ - បទ លហុ បើ ពិន័យ ជា ប្រាក់ ពី ប៉ុន្មាន រៀល ទៅ ដល់
ប៉ុន្មាន រៀល ?

៥ - សាលា ណា កាត់ ទោស មជ្ឈិម ?

៦ - អ្នក ដែល មាន ទោស ទុក្រិដ្ឋ យក ទៅ ឲ្យ សាលា

លោក ជំនុំជំរះកាត់ក្តីបានឬទេ? ត្រូវយកទៅ

សាលាណាវិញ?

- តំណែងសក្តិមន្ត្រីតុលាការ -

មេរៀន -

តំណែងសក្តិមន្ត្រីតុលាការ តាមព្រះរាជក្រម
លេខ ១៧ ចុះថ្ងៃ ៤ មីនា ឆ្នាំ ១៩៤៣ មានដូចខាង
ក្រោមនេះ ៖

ចាងហ្វានសាលាវិនិច្ឆ័យ = ឧកញ៉ាមហាសស្សរាជបតី

ចាងហ្វានសាលាឧក្រិដ្ឋ = ឧកញ៉ាសស្សរៈវិនិច្ឆ័យ

ចាងហ្វានសាលាឧទ្ធរណ៍ = ឧកញ៉ាមហាវិនិច្ឆ័យ

ចាងហ្វានសាលាលុយន = ឧកញ៉ាព័ក្តិវិនិច្ឆ័យ

ចាងហ្វានសាលាដំបូង - កំពង់ចាម = ឧកញ៉ាព័ជ័យ
វិនិច្ឆ័យ

ចាងហ្វានសាលាដំបូង - កំពត = ឧកញ៉ាវិទ្យាសាវិនិច្ឆ័យ

ចាងហ្វានសាលាដំបូង - តាកែវ = ឧកញ៉ាវតនៈវិនិ
ច័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - ព្រៃវែង = ទុកញ៉ា ខ្មែរវិនិច្ឆ័យ

វិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - ស្វាយរៀង = ទុកញ៉ា ស្វាយ

វិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - កំពង់ធំ = ទុកញ៉ា មហាវិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - សៀមរាប = ទុកញ៉ា សំរោច

វិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - ពោធិ៍សាត់ = ទុកញ៉ា ស្នួតា

វិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - កំពង់ឆ្នាំង = ទុកញ៉ា វិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - កំពង់ស្ពឺ = ទុកញ៉ា សិរីវិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - ក្រចេះ = ទុកញ៉ា ចេស្តាវិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - ស្ទឹងត្រែង = ទុកញ៉ា ទ័រវិនិច្ឆ័យ

ចាន់ហ្វាង សាលាដំបូង - បាត់ដំបង = ទុកញ៉ា ទុក្ខមភាសិត

ពាក្យសួរ.-

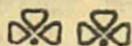
១ - សាលាដំបូងនៅភ្នំពេញ មានលោកចាងហ្វាន

ស្នាក់នៅឬ ?

២ - ក្នុងស្រុកខ្មែរ មានសាលាដំបូងប៉ុន្មាន ?

៣ - ទុកញាតិក្រុមភាសិត ជាចាងហ្វានសាលាណា ?

X

ជំពូក ទី ៤

ក្រសួងសិក្សាធិការជាតិ - ភូមិសិក្សានៅប្រទេសខ្មែរ - ក្រសួង
 សាធារណការ - ក្រសួងការពារប្រទេស - ក្រសួងសន្តិសុខ
 ជាតិ (ក្រុមការពារលើផ្ទៃប្រទេសនិងក្រុមនគរបាលជាតិ) - ។

- ក្រសួងសិក្សាធិការជាតិ -

មេរៀន . -

ក្រសួងសិក្សាធិការជាតិ ជាក្រសួងមួយសម្រាប់
 ផ្តល់វប្បធម៌ (La culture) ដល់ពលរដ្ឋ
 ទាំងអស់ ។ ទីស្តីការក្រសួងសិក្សាធិការជាតិ
 តាំងនៅឯក្រុងភ្នំពេញ ។

លោករដ្ឋមន្ត្រីសិក្សាធិការជាតិ តាន់កាប់
 ក្រសួងនេះ ជាមួយនឹងលោកចាងហ្វាននៃ
 សិក្សាធិការជាតិ ហើយនឹងលោកអធិការនាយក
 នៃបឋមសិក្សា ។

ការសិក្សានៅក្នុងវិទ្យាស្ថាន បិតនៅក្រោមភិក្ខុត្រួត

ត្រារបស់លោកអធិការមួយរូប ។

មន្ត្រីក្នុងក្រសួងសិក្សាធិការ គឺ =

- ១ - រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសិក្សាធិការជាតិ
- ២ - ចាងហ្វាននៃសិក្សាធិការជាតិ
- ៣ - អធិការនាយកបឋមសិក្សា
- ៤ - អធិការបឋមសិក្សា
- ៥ - ព្រឹទ្ធបុរស (Doyen)
- ៦ - សិក្សាភិក្ខុ
- ៧ - ចាងហ្វានសាលារៀន
- ៨ - សាស្ត្រាចារ្យ
- ៩ - គ្រូបង្រៀន
- ១០ - គ្រូបង្រៀនជំនួយ
- ១១ - គ្រូបង្ហាត់ ។

ពាក្យពន្យល់ . -

វប្បធម៌ = ការបណ្តុះបណ្តាលក្នុងផ្នែកផ្សេងៗ ,

ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាសព្វសារពើទាំងកំលាំង -

កាយទាំងសតិបញ្ញា ។

ព្រឹទ្ធបុរស = អ្នកចាស់ទុំជាងគេក្នុងចំណោមទីប្រជុំ ធ្វើ

ចងសណ្តាប់រក្សាអំណាច (Doyen) ក្នុងទី

នេះ ពាក្យព្រឹទ្ធបុរស សំដៅយកដំរើរបស់មន្ត្រី

ទូរូប ត្រួតត្រាមហាវិទ្យាល័យ ។

ពាក្យសួរ . -

១ - ក្រសួងសិក្សាធិការជាតិ មានការដូចម្តេច ?

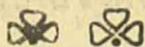
២ - អ្នកណាជានាយក ត្រួតត្រាលើក្រសួងនេះ ?

៣ អ្នកណា ផ្តល់ចំណេះវិជ្ជាឲ្យអ្នកសព្វថ្ងៃនេះ ?

៤ លោកគ្រូអ្នកធ្វើការក្រោមបង្គាប់អ្នកណា ?

៥ អ្នកណាជាធីតានិគ្រោះ លើក្រសួងសិក្សាភូមិភាគ
របស់អ្នក ?

X

- ភូមិសិក្សានៅប្រទេសខ្មែរ -

មេរៀន .-

ក្រសួងសិក្សាធិការនៅប្រទេសខ្មែរ ចែកចេញ
ជា ៣ ភូមិ ៖

- ១ - បឋមភូមិសិក្សា សិស្សរៀនក្នុងកំឡុង ៦ ឆ្នាំ ប្រឡងយកវិញ្ញាបនបត្របឋមសិក្សាចំពេញវិជ្ជា ។
- ២ - មធ្យមភូមិសិក្សា សិស្សរៀន ក្នុងកំឡុង ៧ ឆ្នាំ ។
៤ ឆ្នាំ, ប្រឡងយកសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សា ។
រៀនថែម ២ ឆ្នាំទៀតប្រឡងយកមធ្យមសិក្សា
បត្រថ្នាក់ទី ១ ហើយនឹងរៀនថែម ១ ឆ្នាំទៀត
ប្រឡងយកមធ្យមសិក្សាបត្របរិបូណ៌ (ថ្នាក់ -
ទី ២) ។
- ៣ - ឧត្តមសិក្សា និស្សិតរៀនចំណេះវិជ្ជាតាមផ្នែក
ដែលខ្លួនចូលចិត្ត ហើយតាមសមត្ថភាពដែលខ្លួន

រៀនបាន ។

សាលាក្នុងសិក្សានៅប្រទេសខ្មែរ គឺ :

ក - វិជ្ជាស្ថានជាតិខាងនីតិសាស្ត្រ - និយោបាយនិង

សេដ្ឋសាស្ត្រ ។

ខ - សាលាក្នុងវិជ្ជាពេទ្យ ។

គ - សាលាក្នុងវិជ្ជាបុគ្គល ។

ពាក្យពន្យល់ -

វិញ្ញាបនបត្រ = ក្រដាសជាគ្រឿងសំគាល់ចំណេះវិជ្ជា

ក្នុងបឋមក្នុងសិក្សា ។

សញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សា = ឌីប្លូម ។ ក្រដាសសំគាល់

ចំណេះវិជ្ជាក្នុង ៤ ឆ្នាំសិក្សានៅមធ្យមក្នុងសិក្សា។

មធ្យមសិក្សាបត្រ = បាស្ស ។ ក្រដាសសំគាល់ចំណេះ

វិជ្ជាក្នុងមធ្យមក្នុងសិក្សាកំឡុង ៧ ឆ្នាំ ។

នីតិសាស្ត្រ = ក្បួនខ្នាតច្បាប់ ។

៣ ត្រូវសួរ.-

១ - ការសិក្សានៅប្រទេសខ្មែរចែកជាប៉ុន្មានភូមិ?

២ - អ្នករៀនក្នុងភូមិសិក្សាណា ?

៣ - សិស្សប្រឡងយកអ្វី ក្នុងមធ្យមភូមិសិក្សា ?

៤ - សាលាក្នុងភូមិសិក្សានៅស្រុកខ្មែរមានប៉ុន្មាន ?

- ក្រសួងសាធារណការ -

ម៉ែត្រីង . -

ក្រសួងសាធារណការ បិតនៅក្រោមអំណាច
លោករដ្ឋមន្ត្រីសាធារណការ មានទីស្តីការនៅ
ឯក្រុងភ្នំពេញ ។

អ្នកបញ្ជាក់ទេស នឹងវិស្វករជាច្រើនធ្វើ
ការក្នុងក្រសួងនេះ ។

ក្រសួងសាធារណការ ទទួលការចាត់
ចែងការធំៗ របស់រាជការ, មានការសង់គ្រឹះ-
ស្ថានសាធារណៈ, សង់សាលារៀន, សង់មន្ទីរ
ពេទ្យ, ធ្វើស្ពាន, លើកថ្នល់, ដឹកព្រែក, លុប
បឹងត្រពាំង ។ល។ ដែលជាប្រយោជន៍របស់
ប្រជាជនទាំងប្រទេស ។

ពាក្យពន្យល់ . -

សាធារណការ = ការដែលជាប្រយោជន៍ដល់ជន -

ទូទៅ ។

អ្នកបញ្ជាការទេស = អ្នកភតិក ។

វិស្វករ = អ្នកធ្វើទូទៅ (បារាំងហៅថា

Ingénieur)

ពាក្យសួរ . -

១ - ក្រសួងសាធារណការ ទទួលចំពេញការដូច

ម្តេច ?

២ - ក្រសួងនេះមានអ្នកណាជានាយក ?

៣ - បុគ្គលិកក្រសួងសាធារណការ ច្រើនមានចំ -

ណេះវិជ្ជាអ្នកណា ?

៤ - ក្រសួងប្រៃសណីយ៍ ត្រូវនៅក្រោមភិបូត្រួតត្រា

របស់រដ្ឋមន្ត្រីណា ?

- ក្រសួងការពារប្រទេស -

មេរៀន . -

ក្រសួងការពារប្រទេស ទទួលភារៈប្រឆាំងនឹង
 សត្រូវខាងក្រៅ គឺជារបងរបស់ប្រទេសជាតិ ,
 ជាកំលាំងរបស់ជាតិ គេហៅថាកងកម្លាំងទេមរ-
 ភូមិន្ទ ។ កងកំលាំងនេះចែកជា ៣ ផ្នែក : គឺកង
 ទ័ពអាកាស កងទ័ពជើងទឹក និងកងទ័ពជើង
 គោក ។

កងកំលាំងជាតិយើង មានអគ្គសេនាធិការមួយ
 តាំងនៅភ្នំពេញ ហៅថាអគ្គសេនាធិការនៃកង
 យោធពលទេមរភូមិន្ទ បិតនៅក្រោមកិច្ចដឹកនាំ
 របស់លោកវរៈសេនីយ៍ឯក ជាអគ្គនាយកបញ្ជាការ។

ក្រសួងការពារប្រទេស មានជម្រកមួយ
 រួមនៅត្រកក្រា ដូចក្រសួងនានាដែរ ។

ពាក្យសួរ -

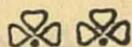
១ - ក្រសួងការពារប្រទេស មានរដ្ឋមន្ត្រីដែរឬទេ ?

២ - ក្រសួងនេះចំពេញមុខងារអ្វី ?

៣ - ទីស្តីការរបស់ក្រសួងនេះ នៅឯណា ?

៤ - កងទ័ពជាតិយើង ចែកជាប៉ុន្មានផ្នែក ?

៥ - អ្នកចូលចិត្តធ្វើតាហានឬទេ ? តើព្រោះអ្វី ?

- ក្រសួង សន្តិសុខជាតិ -

មេរៀន . -

ក្រសួងសន្តិសុខជាតិ ទទួលបានការរក្សាសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងៀមរៀបរយក្នុងនគរ ដើម្បីឲ្យប្រជាជនប្រ-
 កបការកសិបាលដោយស្រួល និងដោយយុត្តិ-
 ធម៌ផង ។ ក្រសួងនេះ មានវេជ្ជមន្ត្រីមួយរូប
 ត្រួតត្រា ហើយចែកចេញជាច្រើនក្រុម ។
 ក្រុមធំ ៗ មានពីរ គឺក្រុមការពារលើផ្ទៃប្រទេស
 និងក្រុមនគរបាលជាតិ ។

ក្រុមការពារលើផ្ទៃប្រទេស គេច្រើនហៅថាកង
 រក្សាខេត្ត មានការខាងការគ្រប់គ្រងសន្តិសុខ
 ក្នុងខេត្ត ក្នុងស្រុក ដោយផ្ដន្ទាទោសដល់ជន
 យោរយៅ និងជួយសង្គ្រោះដល់ជនណាដែល
 មានការអាសន្នភ័យ ។

ក្រុមនគរបានជាតិ មានការសើបរកអ្នក
ណាដែលចង់បំផ្លាញប្រយោជន៍ជាតិ ហើយនឹង

មើលការខុសត្រូវក្នុងទីក្រុង ។

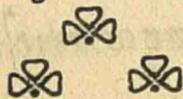
ពាក្យសួរ.-

១- ក្រសួងសន្តិសុខជាតិ ចែកជាប៉ុន្មានក្រុមធំ ៗ ?
គឺក្រុមណាខ្លះ ?

២- ក្រុមការពារលើផ្ទៃប្រទេស បំពេញមុខងារដូច
ម្តេច ?

៣- ក្រុមនគរបានជាតិ បំពេញមុខងារដូចម្តេច ?

៤- ពួកគេញ ស្មៀកពាក់ដូចម្តេច ?

ជំពូកទី ៥

អំពីអត្រានុកូលដ្ឋាន - សំបុត្រកំណើត - សំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍
សំបុត្រមរណភាព ។

- អំពីសំបុត្រកំណើត -

មេរៀន . -

កាលបើមានកូន ភេទប្រុស ៣ ថ្ងៃ ត្រូវរក
សាក្សីពីរនាក់ ឡើងទៅសាលាឃុំ ថ្មីសុំ
ចុះសំបុត្រកំណើតកុមារនោះ ហើយត្រូវសុំចម្លង
សំបុត្រកំណើតមួយច្បាប់ ទុកប្រើការទៅថ្ងៃ
ក្រោយ ដូចចូលទៅរៀនក្នុងសាលា, បង់កាត,
ចូល, រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬក៏ទាស់ទែងគ្នា
ដល់តុលាការ អំពីសម្បាប់មត់កក្កី... ត្រូវមាន
សំបុត្រកំណើតជាដរាប ។

បើនៅក្រុងភ្នំពេញ កាលណា មានកូនកើត
 ត្រូវទៅប្តឹងមេសង្កាត់ ក្នុងពេលដែលកើតនោះ
 ទើបមេសង្កាត់ចេញសំបុត្រ ១ ឲ្យកាន់ យកទៅ
 មន្ទីរព្យាបាលរោគ ដើម្បីឲ្យរាជការការពារ
 រោគ ទៅបណ្តុះអ្នកមារនោះភ្លាម ។ រួចអំពីនេះ
 សឹមទៅចុះកំណើតជាក្រោយ ក្នុងរាង ៣ ថ្ងៃ ។

ពាក្យសួរ . -

១ - កូនកើតបានប៉ុន្មានថ្ងៃ បានត្រូវទៅសុំចុះកំណើត ?

២ - សំបុត្រកំណើត មានប្រយោជន៍ឬទេ ? គេត្រូវការប្រើនៅពេលណាខ្លះ ?

៣ - បើនៅក្រុងភ្នំពេញ កូនកើតមកភ្លាមត្រូវទៅជំរកបណ្តា ? បានការអ្វីខ្លះ ?

- អំពីសំបុត្រ អាពាហ៍ពិពាហ៍ -

មេរៀន .-

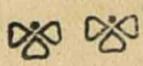
មាតាបិតាខាងកូនស្រី ត្រូវទៅប្តឹងមេឃុំ ៨ ថ្ងៃ
មុនរៀបមង្គលការ ។ កាលបើបានទៅប្តឹងរួច
ហើយ មេឃុំត្រូវចេញសំបុត្រ ១ ច្បាប់មានចុះ
ឈ្មោះ សាមីខ្លួនប្រុសស្រី ហើយចេញកថា ៖
បើឈ្មោះណាមានទាក់ទងនឹងនាងនេះ ឬ
អ្នកនេះ ត្រូវប្តឹងតវ៉ាក្នុងរវាង ៨ ថ្ងៃ មុននឹងរៀប
អាពាហ៍ពិពាហ៍ បើហួសកំណត់ថ្ងៃនេះហើយ
នឹងទុកជាស្រេច ពុំមានសិទ្ធិតវ៉ាទៀតទេ ។

លុះរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រួចស្រេចហើយ
មាតាបិតានឹងកូនប្រុសស្រី រកសាក្សីពីរនាក់
ទៀត នាំគ្នាទៅចុះអេតាស៊ីវិលនៅសាលាឃុំ
រួចសុំសំណៅមួយសន្លឹក ទុកប្រើការទៅពេល

ក្រោយ ពីព្រោះមានច្បាប់បញ្ញត្តិថា : នរណា
 យកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ ពុំបានចុះអតាសីវល
 មិនពេញមុខជាប្តីប្រពន្ធទេ បើមានហេតុទាស់
 ខែង លះលែងគ្នាទៅពេលក្រោយ រាជការមិន
 ទទួលបណ្តឹងឡើយ បដិសេធចោលជាអសារ
 ឥតការ ។

ពាក្យសួរ . -

- ១ - មុននឹងរៀបការកូនស្រី មាតា តាត្រូវទៅប្តឹង
 អ្នកណា ? ប៉ុន្មានថ្ងៃមុនពេលរៀបការ ?
- ២ - បើអ្នកធ្វើជាមេឃុំ អ្នកត្រូវចេញបញ្ញត្តិអ្វី កាល
 បើបានទទួលពាក្យបណ្តឹងនោះ ?
- ៣ - ហេតុដូចម្តេច ក្រោយពីពេលរៀបការ
 ពាហ៍ ប្តីប្រពន្ធត្រូវរកសាក្សីទៅសាលាយុំទៀត?
- ៤ - សំបុត្រអតាសីវល មានប្រយោជន៍ដូចម្តេច ?

- អំពីមរណភាព -

មេរៀន . -

រៀបរយកើតនឹងស្លាប់ មិនថ្លៃកត្តាប៉ុន្មានទេ ។
 នៅទីក្រុង បើមានមនុស្សស្លាប់ ត្រូវទៅប៉ូង
 សុំសំបុត្រមេឃុំ រួចយកសំបុត្រនោះទៅមន្ទីរ
 ការពាររោគ ដើម្បីឲ្យគ្រូពេទ្យ ទៅពិនិត្យ
 មើលខ្នាចនោះ តើស្លាប់ដោយហេតុអ្វី ?
 លុះពេទ្យពិនិត្យមើលត្រឹមត្រូវហើយ ទើប
 គន្លាតឲ្យយកខ្នាចនោះទៅកប់ ឬ បូជា តាម
 កំណត់ពេលវេលា ដែលគ្រូពេទ្យបានបញ្ជា
 ក្នុងសំបុត្រនោះស្រាប់ ។
 រួចពីនោះមកបាន ៣ ថ្ងៃ ត្រូវនាំគ្នា ទៅ
 ចុះសំបុត្រមរណភាពឯសាលារៀន ដូចជាចុះកំ
 ណើតដែរ ។

ពាក្យសួរ . -

១ - នៅទីក្រុង បើមានមនុស្សស្លាប់តាមត្រូវទៅដំ

រាបអ្នកណា ?

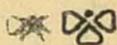
២ - យើងគាចយកខ្លួនទៅកប់ ឬ បូជាតាមអំពើចិត្ត

យើងបានឬទេ ?

៣ - អ្នកណាចេញអនុញ្ញាតឱ្យយើង បើយើងនៅក្នុង

ទីក្រុង ? បើយើងនៅក្នុងស្រុកស្រែចំការ ?

៤ - យើងត្រូវធ្វើអ្វីទៀត ដើម្បីបានត្រឹមត្រូវតាម
ច្បាប់ ?

ជំពូកទី ៦

ថវិកាសាស្ត្រ - ប្រាក់ចំណូល - ប្រាក់ចំណាយ - ថវិកា
 សហរដ្ឋ - ថវិកាជាតិ . អំពីពន្ធ - ពន្ធចំពោះ - ពន្ធមិនចំពោះ -
 ការផ្តាច់មុខ - ការរត់គេច ។

- ថវិកាសាស្ត្រ -

មេរៀន . -

ដែលហៅថាថវិកា គឺប្រាក់ចំណូលនឹងប្រាក់ចំណាយរបស់ឯកជនណាមួយ ឬរបស់រដ្ឋណាមួយ ។

ថវិការបស់ជនម្នាក់ៗ ហៅថាថវិកាឯកជន ។ ថវិការបស់ប្រទេសនីមួយៗ ហៅថាថវិកាជរ ។

រដ្ឋខ្មែរយើងមានថវិកាយុំ ថវិកាខេត្ត ថវិកាក្រុង នឹងថវិកាជាតិ ។

នៅក្នុងគ្រូបូលនីមួយៗ ស្រ្តីមេផ្ទះគត់មត់ល្អ ត្រូវ
 ដឹងធនធានដែលខ្លួនមាន ។ គេប្រុងប្រយ័ត្នក្នុង
 ការចាយវាយ លែលកមិនឲ្យប្រាក់ចំណាយ
 លើសលប់លើធនធានខ្លួនឡើយ ។ ប្រព្រឹត្ត
 បែបនេះ ហៅថារៀបចំថវិកា ។

រាជការកាន់កាប់ថវិកាយុំ - ខេត្ត - ក្រុង - រដ្ឋ
 ក៏ដូចជាស្រ្តីមេផ្ទះដែរ ។ រាល់ៗ ឆ្នាំត្រូវរៀបចំ
 ថវិកា ចែកជា ២ ផ្នែក គឺផ្នែកចំណូល និង
 ផ្នែកចំណាយ , មិនត្រូវឲ្យផ្នែកចំណាយ លើស
 លប់លើផ្នែកចំណូលឡើយ ។

ក្នុងករណីដែលប្រាក់ចំណាយ ច្រើន
 លើសប្រាក់ចំណូល ឬក៏ហៀបតែនឹងលើស
 គេហៅថារឹបតូចថវិកា ។

ពាក្យសួរ . -

១ - ដូចម្តេចហៅថាថវិកា ?

២ - ប្រទេសខ្មែរមានថវិកាប៉ុន្មានយ៉ាង ?

៣ - គេត្រូវរៀបចំថវិកាដូចម្តេច ?

៤ - ដូចម្តេច ដែលហៅថាវិបត្តិថវិកា ?

- ប្រាក់ចំណូល -

មេរៀន .-

ប្រាក់ចំណូលនៃថវិកា កើតឡើងច្រើនផ្នែក
ផ្នែកចំណូលធំជាងគេ គឺផ្នែកពន្ធនឹងភាគរ ។
រដ្ឋយើងបានប្រាក់ចំណូលពី ៖

- ១- ផលនៃប្រាក់បន្ថែមភាគរយ (ប្រាក់ដែលរាជការ
ឲ្យហូតយកជាចំណូលនៃថវិកាយុវេត្តប្រក្រតី)។
- ២- ផលនៃដែនរាជការ (ជាស៊ីដ្យូរ , ឈូលដី ,
ឈូលផ្ទះ ។ល។) ។
- ៣- ផលនៃភាគរយ ឬ ភាគរវេត្ត ។
- ៤- ផលនៃការលក់ដីនយោបាយ ។
- ៥- ផលនៃការលក់ទ្រព្យសម្បត្តិរាជការ ។
- ៦- ផលកើតអំពីពន ឬ បច្ច័យពនពិន័យ ។

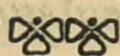
ពាក្យសួរ . -

១ - ក្នុងថវិកា ត្រូវឲ្យមានប្រាក់អ្វីធំជាងប្រាក់ចំណាយ?

២ - ស្រុកខ្មែរ យើងបានប្រាក់ចំណូលពីណាខ្លះ ?

៣ - អ្វី ដែលហៅថា ផលនៃភាគរយ?

៤ - អ្វី ដែលហៅថា ប្រាក់ពិន័យ ?

កម្រិតប្រាក់ (ប្រាក់) យើងបានប្រាក់ចំណូល - ១
 ៤ (ប្រាក់) យើងបានប្រាក់ចំណូល - ២
 ៥ ប្រាក់ (ប្រាក់) យើងបានប្រាក់ - ៣
 ៦ ប្រាក់ (ប្រាក់) យើងបានប្រាក់ - ៤
 ៧ ប្រាក់ (ប្រាក់) យើងបានប្រាក់ - ៥
 ៨ ប្រាក់ (ប្រាក់) យើងបានប្រាក់ - ៦
 ៩ ប្រាក់ (ប្រាក់) យើងបានប្រាក់ - ៧
 ១០ ប្រាក់ (ប្រាក់) យើងបានប្រាក់ - ៨

- ប្រាក់ចំណាយ -

មេរៀន .-

ចំណូលទាំងឡាយនៃថវិកាផ្សេងៗ សំរាប់ចាយ
វាយ ដូចមានរាយមុខខាងក្រោមនេះ ៖

- ១ - ចំណាយសម្រាប់ការប្រព្រឹត្តទូទៅ នៃក្រសួង
សាធារណៈផ្សេងៗ ហើយនឹងចំណាយជាប្រ-
យោជន៍ ចំពោះប្រទេស (គ្រឹះស្ថានសិក្សា -
មន្ទីរព្យាបាលរោគ - ធ្វើផ្លូវថ្នល់ - ក្រុមប្រឹក្សាស -
ក្រុមវិថីគោបាល ។ល។)
- ២ - ចំណាយសម្រាប់សន្តិមកិច្ច (ជំនួយដល់ពលរដ្ឋ
មានភាសន្តអត់បាយ ទឹកលិចឬភ្លើងឆេះ
ផ្ទះ ។ល។) ។

ពាក្យសួរ .-

- ១ - រាជការចាយប្រាក់ថវិកា ក្នុងមុខចំណាយណា

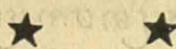
ខ្លះ ?

២ - មុខចំណាយណាខ្លះ ដែលហៅថាចំណាយ

សម្រាប់សង្គមកិច្ច ?

៣ - រាជការត្រូវចាយប្រាក់ថវិកាដោយខ្លះខ្លាយឬទេ ?

៤ - រដ្ឋមន្ត្រីណា ត្រួតពិនិត្យថវិកា ?

- ថវិកាសហរដ្ឋ ថវិកាជាតិ -

មេរៀន . -

ភាគរគយ ភាគរក្របសណីយ៍ ទូរលេខទូរស័ព្ទ
 តម្លៃតែម្រឹម មិនបានជាចំណូលមកក្នុងថវិកា
 ជាតិទេ ។ ភាគរទាំងអម្បាលនេះចូលទៅខាង
 ថវិកាសហរដ្ឋ ។ លុះដល់ពេលជាប់ឆ្នាំម្តង ៗ
 ទើបប្រទេសខ្មែរ ទទួលបានថវិកាសហរដ្ឋនេះ
 នូវចំនួនប្រាក់មួយផ្នែក ជាប្រាក់បង្វិលមក
 (Ristournes)

ចំនួនប្រាក់ដែលថវិកាសហរដ្ឋ បង្វិលជា
 ជំនួយ មកឲ្យខ្មែរយើង យើងត្រូវចាយវាយ
 ជាមួយនឹងថវិកាជាតិ ដូចមានតទៅ :

- ១ - ចំណាយសម្រាប់ការប្រតិបត្តិទៅ នៃក្រសួង
- សាធារណៈរដ្ឋស្រី ។ ដូចតុលាការ រដ្ឋសភា
- មន្ទីរស្តីការរដ្ឋមន្ត្រី ។

២ - ចំណាយសម្រាប់ធ្វើប្រទេសឲ្យបានចំរើនខាង

សេដ្ឋកិច្ច ។

៣ - ចំណាយសម្រាប់កងទ័ព ។

៤ - ចំណាយសម្រាប់សន្តិសុខកិច្ច ។

៥ - ជំនួយប្រាក់ចំពោះថវិកាក្រុងនិងថវិកាខេត្ត ។

ពាក្យសួរ.-

១ - ប្រាក់ចំណូលផ្ទៃក្នុង ដែលចូលជាថវិកាសហរដ្ឋ?

២ - ក្នុង ១ ឆ្នាំម្តង គេបង្វិលថវិកាសហរដ្ឋ ទៅក្នុងថវិកាអ្វីវិញ?

៣ - ថវិកាជាតិ សម្រាប់ប្រើប្រាស់ ក្នុងមុខចំណាយណា?

៤- បើថវិកាខ្ពស់ មិនគ្រប់គ្រាន់តាយវាយជាប្រយោជន៍ដល់ជាតិ តើលោកចៅហ្វាយខ្ពស់ អាចសុំយកថវិកាជាតិទៅតាយវាយផ្សេងៗបានឬទេ ?

- អំពីពន្ធ - ពន្ធចំពោះ -

មេរៀន -

ពន្ធជាចំនួនប្រាក់មួយ ដែលមនុស្សជំពូកខ្លះបង់
ជូនរាជការ ដើម្បីជាប្រាក់សំរាប់ចាយក្នុងការ
សាធារណៈ ។

ពន្ធមនោវិទ្យា គឺពន្ធចំពោះនឹងពន្ធមិនចំពោះ ។

ពន្ធចំពោះគឺពន្ធចំពោះឈ្មោះមនុស្ស ។

រាជការរាយឈ្មោះមនុស្សទាំងនោះ ក្នុងបញ្ជីមួយ
ដែលភ្នាក់ងាររាជការធ្វើទុកជាមុន ។

ទាហានណ៍ ដូចមនុស្សបង់ពន្ធចំពោះធ្វើជំនួញដើម្បី
នឹងប្រព្រឹត្តទៅនូវការចំពោះជីវិតផ្សេងៗ ។ ពន្ធ

ដែលមនុស្សនោះបង់ ហៅថាពន្ធចំពោះ ។

ពន្ធចំពោះសំខាន់ៗ គឺ = ពន្ធដី, ពាករលើផល

របរ, តម្លៃប្រាក់កម្រៃ, ពន្ធរទេះ, ពន្ធសត្វ ។

ពាក្យសួរ. -

១- ដូចម្តេចហៅថាពន្ធ ?

២- ពន្ធមានប្រភេទណាខ្លះ? គឺពន្ធអ្វីខ្លះ?

៣- ពន្ធដី, ពន្ធសត្វ, ពន្ធរទេះ គេហៅថាពន្ធអ្វី?

៤- ដូចម្តេចដែលហៅថាពន្ធចំពោះ?

៥- ប្តារបស់អ្នក បានបង់ពន្ធចំពោះរួចហើយឬនៅក្នុងឆ្នាំ

នេះ?

- អំពីពន្ធ-ពន្ធមិនចំពោះ -

មេរៀន. -

ពន្ធមិនចំពោះ គឺពន្ធដែលរាជការហួតយកមិន

ចំពោះពីរឈ្មោះមនុស្សណាឡើយ ។

ទាហរណ៍ : កាលណាអ្នកទិញប្រាក់មួយកញ្ចប់

អ្នកចេញប្រាក់សម្រាប់ថ្លៃប្រាក់ផង សម្រាប់

អាករមួយយ៉ាងពីសេសផង ។ អ្នកជៀស

វាង មិនបង់អាករនេះបាន កាលណា

អ្នកមិនចេះដកប្រាក់ ។ រាជការហួតពន្ធនេះ មិន

ចំពោះពីរឈ្មោះមនុស្សណាឡើយ ។ គឺហួតយក

ចំពោះអំពីនៃមនុស្សទូទៅ ។

ពន្ធមិនចំពោះសំខាន់ៗ គឺ = ពន្ធទំនិញ

ដែលដឹកចេញឬនាំចូល, អាករប្រៃសណីយ៍

ទូរលេខ ទូរស័ព្ទ តម្លៃតែម្រឹមនឹងចុះបញ្ជីការ,

អាករលើឧបភោគ - បរិភោគ , អាករលើផល

របរ ។

ពាក្យសួរ . -

១ - កាលណាអ្នកទិញប្រាក់មួយកញ្ចប់ អ្នកត្រូវចេញ

ប្រាក់អ្វីខ្លះ ?

២ - ប្រាក់អាករលើតម្លៃប្រាក់ ១ កញ្ចប់នេះ ត្រូវរាប់

បញ្ចូលទៅក្នុងពន្ធចំពូកណា ?

៣ - ដូចម្តេច ដែលហៅថា ពន្ធមិនចំពោះ ?

៤ - ពន្ធមិនចំពោះសំខាន់ៗ រាជការបានពីណាមក ?

៥ - មនុស្សយើង អាចជៀសផុតអំពីការបង់ពន្ធមិនចំ

ពោះដែរឬទេ ?

- ការផ្តាច់មុខ -

មេរៀន.-

ការផ្តាច់មុខ គឺជាសិទ្ធិបើកឲ្យដល់ឯកជនទិញ
 ដូចជាបុលកំទំនិញអ្វីមួយផ្តាច់មុខតែម្នាក់ឯង ។
 រាជការទិញទំនិញទាំងពីរមុខនេះ នៅក្នុងប្រ
 ទេសយើង ឬ ពីក្រៅប្រទេស ហើយយកមក
 លក់ឲ្យដទៃអ្នកត្រូវការ តាមតម្លៃដែលរាជការ
 តម្រូវ ។ រាជការអាចអនុញ្ញាតឲ្យមនុស្សខ្លះ
 លក់ទំនិញជំពូកនេះជំនួសរាជការក៏បាន ។
 ចំណែកខាងអំបិល រាជការបើកអំណាចឲ្យ
 មនុស្សខ្លះ ធ្វើក្នុងស្រែអំបិលជាច្រើន តែអំបិល
 ដែលធ្វើកើតឡើងទាំងអម្បាលមាន ម្ចាស់ស្រែ
 អំបិលទាំងអស់ ត្រូវលក់ឲ្យតែរាជការ រួចទើប
 រាជការយកមកលក់ឲ្យអ្នកត្រូវការតទៅទៀត ។

ពាក្យសួរ-

១ - អ្វីដែលហៅថា ការផ្តាច់មុខ ?

២ - ម្ចាស់ស្រែអំបិលមានសិទ្ធិលក់ផលិតផលរបស់ខ្លួន

ឲ្យដល់សាធារណជនបានឬទេ ?

៣ - អ្នកណា លក់អំបិលផ្តាច់មុខតែឯង ?

៤ - ការផ្តាច់មុខ មានប្រយោជន៍អ្វីសំខាន់ដល់រាជការ
ឬទេ ?

- ការរត់គយ -

មេរៀន -

ការរត់គយ គឺការនាំចូលលក់ ឬ លួចលាក់ទំនិញ
 ទាំងឡាយ ដែលរាជការកាន់ការផ្តាច់មុខ ។
 គេទុកជាការរត់គយដែរ បើជនណានាំចូល ឬ
 លក់ទំនិញ ដែលរាជការហាម ដូចជាកាំភ្លើង,
 គ្រាប់រំសេវជាដើម ឬ ទំនិញណាដែលជាប់ពន្ធ
 គយ ។

ការនាំទំនិញខ្លះចេញទៅប្រទេសដទៃដោយលួច
 លាក់ ជាការរត់គយដែរ ។

អំពើអ្នករត់គយ ជាអំពើទុច្ចរិតមួយ ។ តុលា-
 ការនឹងធ្វើពោសជាទម្ងន់ ដល់មនុស្សរត់គយទាំង
 ឡាយ ។

ប្រជាជនខ្មែរ ក៏គប្បីចូលចិត្តរកស៊ីរបររត់គយឲ្យ

សោះ ព្រោះរបរនេះ ជារបរចម្ពុញជាតិរបស់

ឯងឲ្យចិញ្ចឹម គ្មានដំណើរជឿនលឿនទៅមុខ

នឹងគេទេ ។

ពាក្យសួរ . -

១ - ដូចម្តេចដែលហៅថាការរត់គយ ?

២ - មនុស្សរត់គយ ជាមនុស្សដូចម្តេច ?

៣ - ករណីការគួរលើកទោស ដល់ជនទុច្ចរិតទាំងនោះ

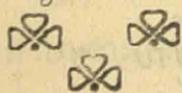
ទេ ?

៤ - ការរត់គយ ធ្វើឲ្យជាតិយើងមានវិបត្តិយ៉ាងណា ?

៥ - អ្នកចូលចិត្តប្រព្រឹត្តរបរនេះទេ ?

៦ - បើអ្នកបានដឹងថា មនុស្សនេះ ឬ មនុស្សនោះរត់

គយ អ្នកត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

- ជំពូកទី ៧ -

អំណាចទាំងបី — អំណាចរបស់រាជការ — ការចាប់ចងឃុំឃាំង
 បទប្បញ្ញត្តិដែលមានត្រូវទុកក្នុងច្បាប់ — នរណាជាអ្នកចោទ ? —
 នរណាជាអ្នកចាប់ ? — នរណាមានអំណាចឃុំឃាំង ? — នរណា
 ចាប់ឃុំឃាំងគេ ខុសពីច្បាប់ត្រូវទទួលទោសដូចម្តេចខ្លះ ? —

- អំណាចទាំងបី -

មេរៀន . -

ក្នុងប្រទេស ដែលកាន់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ
 ដូចប្រទេសខ្មែរយើងសព្វថ្ងៃនេះ រដ្ឋធម្មនុញ្ញបាន

ចែងអំណាចជាបី គឺអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ, អំ-
 ណាចនីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចតុលាការ ។

រដ្ឋសភាជាអ្នកកាន់អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ គឺថា
 ជាអ្នកចងក្រងច្បាប់សម្រាប់រដ្ឋ ជំនួសប្រជា
 ពលរដ្ឋទាំងមូល ។

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ជាអ្នកកាន់អំណាចនីតិ-

ប្រតិបត្តិ គឺថាជាអ្នកអនុវត្តច្បាប់ ដែលរដ្ឋសភា

បានបង្កើត ។

អង្គការទី៣ គឺពួកចៅក្រម កាន់អំណាចតុលាការ គឺ

ថាជាអ្នកទទួល ភារៈ កាត់សេចក្តីដោយយុត្តិធម៌តាម

ច្បាប់ដែលមានគ្រោះក្នុងក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ និងក្នុង

ក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ។

ពាក្យសួរ -

១- តើមានអំណាចប៉ុន្មានយ៉ាង ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញខ្មែរ?

គឺអំណាចអ្វីខ្លះ?

២- អង្គការណា កាន់អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ?

៣- ដូចម្តេចហៅថាអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ?

៤- គណៈរដ្ឋមន្ត្រី កាន់អំណាចអ្វី?

៥- អំណាចតុលាការ គឺអំណាចអ្វី?

៦- អ្នកណាអនុវត្តអំណាចតុលាការ?

- អំណាចរបស់រាជការ -

មេរៀន.-

រាជការមានអំណាចផ្ដន្ទាទោស លើបុគ្គល
 នីមួយៗ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលទាំងអស់
 គ្នា ក្នុងរដ្ឋ ប៉ុន្តែរាជការប្រើនៃតែប្រើអំណាច
 រំលោភលើបុគ្គលនីមួយៗ ដែរ , ដូចយើងធ្លាប់
 បានឃើញមកហើយ ។ ហេតុនេះ ទើបរដ្ឋធម្ម-
 នព្វបញ្ញត្តិមិនឱ្យរាជការប្រើអំណាចជ្រុលហួស
 ទៅលើបុគ្គលបាន ។ បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវមាន
 សិទ្ធិ នឹងករណីយកិច្ច ជាគ្រឹះនៃគ្នា ។

ពាក្យសួរ.-

- ១ - ហេតុអ្វីបានជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញ បញ្ញត្តិមិនឱ្យរាជការ
ប្រើអំណាចដោយសេរី ?
- ២ - ក្នុងករណីណា ដែលរាជការមានអំណាចផ្ដន្ទា

តោសដល់បុគ្គលនីមួយៗ ?

៣ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?

- ២ (បទ ១)

ក្រោយ មិនយូរមកទេ គឺយើងបានឃើញ ក្នុងបទនេះ គឺ
 ១ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ២ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ៣ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ៤ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ៥ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ៦ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ៧ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ៨ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ៩ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?
 ១០ - បុគ្គលនីមួយៗ ត្រូវគោរពអ្វី ?

- ការរាប់បង់យុំយ៉ាង -

មេរៀន -

នឹងចោទចាប់ ឬយុំយ៉ាងជនណាមួយបាន លុះតែ
ជននោះប្រព្រឹត្តបទ ដែលមានគ្រាទុកក្នុងច្បាប់ ។
ឯអ្នកចោទក៏, អ្នកចាប់ឬអ្នកយុំយ៉ាងត្រូវប្រតិបត្តិ
តាមរបៀបដែលច្បាប់ បានបញ្ជាក់ទុក ។

សេចក្តីអធិប្បាយ =

ក្នុងមាត្រាខាងលើនេះ មានបញ្ហា៥ប្រការ៖

១ - បទប្រព្រឹត្ត ដែលមានគ្រាទុកក្នុងច្បាប់នោះ ដូច

មេចខ្លះ ?

២ - នរណាជាអ្នកចោទក៏ ?

៣ - នរណាមានអំណាចចាប់ ?

៤ - នរណាមានអំណាចយុំយ៉ាង ?

៥ - នរណាចាប់ឬយុំយ៉ាង, សត្វច្បាប់ ត្រូវទទួល

ពេសយ៉ាងណាខ្លះ?

(មើលតទៅមេរៀនក្រោយ)

ពាក្យសួរ.-

១- នៅពេលណា ដែលយើងអាចចាប់ចងឃុំឃាំង
គេបាន ?

២- យើងដែលជាអ្នកទៅកាប់គេ, យើងអាចប្រើ
អំណាចរបស់យើងបានដោយសេរីទេ?

- បទប្រព្រឹត្តិដែលមានត្រាទុកក្នុងច្បាប់ -

មេរៀន.-

បទប្រព្រឹត្តិ ដែលមានត្រាទុកក្នុងច្បាប់ បានចែង
 ជាពិសេសណាន គឺបទក្រំដួង, បទមជ្ឈិម និងបទលហ, ។
 បទក្រំដួងមានបីថ្នាក់ គឺថ្នាក់ទី៣, ទី ២, ទី ១ ។
 បទមជ្ឈិម ក៏មានបីថ្នាក់ដែរ ។ បទលហ គឺបទ
 ល្មើស បទស្រាលជាងគេបំផុត ។
 (មើលមេរៀនមុនទើបច្បាស់)

ពាក្យសួរ.-

- ១ - បទត្រាទុកក្នុងច្បាប់ មានចែងជាប៉ុន្មានសណ្ឋាន?
- ២ - គឺបទអ្វីខ្លះ?
- ៣ - បទក្រំដួង មានប៉ុន្មានថ្នាក់?
- ៤ - បទមជ្ឈិមមានប៉ុន្មានថ្នាក់?
- ៥ - ដូចម្តេចហៅថាបទលហ?

- សិរណាជាអ្នកចោទទុក្ខ ? -

មេរៀន.-

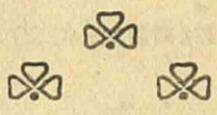
តាមធម្មតា កាលណាមានចល្មើស ជាបទ-
 ទក្រិដ្ឋ ឬ ជាបទមជ្ឈិម បណ្តាលកើតឡើង
 អ្នកនឹងគ្រោះ ឬ ជនឯទៀតអាចបង្ខំជាបទអាជ្ញា
 បាន ។ តែដែលនឹងចោទប្រកាន់ ឲ្យប្រើអំ-
 ណាចច្បាប់ជាកំណែកម្មនោះ មានតែវេជ្ជមន្ត្រី
 ក្រសួងយុត្តិធម៌ ឬ អ្នកតំណាងវេជ្ជមន្ត្រីនេះ ទើប
 ចោទបាន ។ ក្នុងជាន់បូន អ្នកតំណាង
 នោះ គឺព្រះរាជអាជ្ញា ។ ដូច្នោះក្នុងក្តីអាជ្ញា អ្នក
 ដើមចោទក៏ គឺព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ព្រះរាជអាជ្ញារង
 ពុំមែនអ្នកដើមបណ្តឹងទេ ។

ក្នុងសាលាដំបូងណា ដែលគ្មានព្រះរាជ-
 អាជ្ញា ចាត់ហ្វាន់ សាលាដំបូងនោះ ទទួលធ្វើការ

ជួស ៗ

ពាក្យសួរ . -

- ១ - អ្នកណា មានអំណាច បង្កើត ជាបទអាជ្ញា បាន បើ មានបទគ្រឿង ឬ បទមជ្ឈិម បណ្តាល កើតឡើង ?
- ២ - អ្នកទាំងនេះ មានអំណាច ចោទប្រកាន់ឲ្យ ប្រើអំណាច ច្បាប់ ជាក់លាក់ ឬ បានដែរ ឬ ទេ ?
- ៣ - អ្នកណា មានអំណាច ចោទប្រកាន់ ?
- ៤ - បើសាលា ដំបូង គ្មានព្រះរាជ អាជ្ញា អ្នកណា ធ្វើ ការជួស ?

- នរណាណាម្នាក់ចាប់ -

មេរៀន.-

ក្នុងបទ្យក្រិដ្ឋប្បមជ្ឈិម ដែលទាន់ជាក់ស្តែង
 នរណាក៏ដោយ អាចចាប់បានទាំងអស់ ។

ច្បាប់បើកអំណាចឲ្យឯកជន មានសិទ្ធិចាប់អ្នក
 ប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលទាន់ជាក់ស្តែង ។ បើ
 បទ្យក្រិដ្ឋប្បមជ្ឈិម ដែលមិនទាន់ជាក់ស្តែងទេ
 ឯកជនគ្មានសិទ្ធិចាប់ឡើយ មានតែនាយភ្នាក់ងារ
 ព្រះនគរបាលប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែនាយភ្នាក់ងារព្រះ
 នគរបាល ដែលនឹងមានសិទ្ធិកាប់បាន លុះ
 គ្រាតែមានលក្ខណៈណាមួយផង គឺមានបង្គាប់
 ពីតុលាការ ឬបានទទួលពាក្យបណ្តឹង ពីអ្នក
 រងគ្រោះ ។

ពាក្យសួរ.-

១ - យើងកល់គ្នា មានអំណាចចាប់មនុស្សប្រព្រឹត្ត
បទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ដែលទាន់ដាក់ស្តង់
ឬទេ ?

២ - យើងអាចចាប់បានទេ មនុស្សដែលបានប្រ-
ព្រឹត្តបទមិនទាន់ដាក់ស្តង់នៅក្នុងយើង ?

៣ - តើអ្នកណា មានអំណាចចាប់ ?

៤ - បើគ្មានលក្ខខណ្ឌអ្វី នាយភ្នាក់ងារនគរបាល
អាចទៅចាប់គេបានឬទេ ?

៥ - លក្ខខណ្ឌនោះ គឺអ្វីខ្លះ ?

- អំណាចមានអំណាចយុំយ៉ាង -

មេរៀន . -

តុលាការមានអំណាចយុំយ៉ាង ។ ដើម្បី
 នឹងយុំយ៉ាងបាន តុលាការត្រូវចេញសាលក្រម
 កាត់ពោសដាក់គុក ឬចេញដីកាតុលាការ
 ដែលបើកអំណាចយុំយ៉ាងបាន ។ គឺដីកាចាប់
 នឹងដីកាយុំខ្លួន ។
 ការយុំយ៉ាង ដោយមានដីកាតុលាការនេះព្យាប
 គ្មានកំណត់ថា ត្រូវបើកលែងនៅពេលណាទេ
 ស្រេចតែលើចៅក្រម ។ តែចៅក្រមអាចដោះ
 ឲ្យនៅក្រោយបាន ។

ពាក្យសួរ . -

- ១ - អ្នកណាមានអំណាចយុំខ្លួន ជនប្រព្រឹត្តិបទ
 ល្មើសចៅយុំយ៉ាង ?

២ - ការយំយ៉ាងនេះ មានកំណត់ពេលវេលាទេ ?

៣ - ហេតុដូចម្តេច បានជាមានមនុស្សប្រព្រឹត្តបទ

មជ្ឈិមខ្លះ បាននៅក្រោយវិញ ?

- ឆណ្ហាចាប់យុំយ៉ាងគេខុសពីច្បាប់ ត្រូវ
ទទួលទោសដូចម្តេចខ្លះ? -

មេរៀន .-

ឆណ្ហាចាប់មនុស្សទៅយុំយ៉ាង ហើយយាត់ខ្លួន
ដោយគ្មានបង្គាប់ពីរាជការ ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់
ហើយក្រៅពីបទល្មើសជា ១ ក្រដាស ឬ មជ្ឈិម
ដែលទាន់ដាក់ស្តង់ ឆននោះត្រូវទទួលទោស
មជ្ឈិមថ្នាក់ទី ២ បើការយុំយ៉ាងមិនយូរលើសពី
១០ ថ្ងៃ ។ បើការយុំយ៉ាងយូរលើសពី ១០ ថ្ងៃ
ត្រូវទោសមជ្ឈិមថ្នាក់ទី ៣ ។

(មាត្រា ៤៧២ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ)

បើឆនដែលយុំយ៉ាងគេនោះ មិនថែទាំ ឬបង្កាត់
អាហារគេទៀតផង ត្រូវធ្វើទោសឆននោះយ៉ាង
ធ្ងន់បំផុត តាមថ្នាក់ខាងលើនេះ ឬនឹងធ្វើទោស

តាមថ្នាក់ជូនទៅទៀតក៏បាន ។

(មាត្រា ៤៧៣ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ)

ជនណាឲ្យគេហង្គានដោយចេតនា ដើម្បីឲ្យគេ

យំយ៉ាងមនស្សនោះ ឥតយកឈ្នួលក្តី, ចោះ

យកឈ្នួលក្តី ជននោះត្រូវទទួលដូចអ្នកយំយ៉ាង

គេនោះដែរ ។

(មាត្រា ៤៧៦ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ)

គុណការណ៍ចេញបង្គាប់ ឲ្យយំយ៉ាងមនស្ស

ដែលគ្មានត្រូវចោទជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈិម

ហើយដែលត្រូវគ្មានកាត់ទោសអាជ្ញា ឬទោស

រដ្ឋប្បវេណី បង្ខំដល់រាងកាយទេ គុណការនោះ

ត្រូវទទួលទោសមជ្ឈិមថ្នាក់ទី ២ ។

(មាត្រា ២៤៩ ក, ៣)

ក្រៅពីគុណការមុខក្រសួង បើមន្ត្រីឬអ្នក

តំណាងរាជការណា ចេញបង្គាប់ឲ្យទៅចាប់

មនុស្សមកយុំយ៉ាង មន្ត្រី ឬ អ្នកតំណាងរាជការ

នោះ ត្រូវទទួលទោសមជ្ឈិមថ្នាក់ទី២ ។

(មាត្រា ៤៤៧ ក.ព.)

ជនណាជា នាយក ឬ ជា អ្នករក្សាគេហដ្ឋានយុំ

យ៉ាង ដោយឥតមានដីកាតុលាការ ឬ ឥតសេច-

ក្តីស្រង់សាលក្រម ដែលតុលាការបានចេញឲ្យ

ជននោះ ត្រូវទទួលទោសមជ្ឈិមថ្នាក់ទី២ ។

(មាត្រា ២៥០ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ)

ជនណា ត្រូវកូនក្លាយប្តីនីតុលាការ ជាបទ -

ក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមដោយឥតព្រាហ្មបាទ, កាល

តុលាការរកទៅ មិនឃើញដូចបណ្តឹង, កាត'

សេចក្តីលែងខ្លួន ឬ លើកលែងចោទប្រកាន់ ជន

នោះ អាចប្តឹងយកអ្នកដើមបណ្តឹងទទួលបាន ឲ្យត្រូវ

ទោសមជ្ឈិមថ្នាក់ទី២បាន ។

(មាត្រា ៥១៤ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ)

ពាក្យសួរ -

១ - ជនដែលចាប់មនុស្សយុំយ៉ាង គ្នាខ្លះបង្កាច់ពី

រាជការ ត្រូវមានទោសដូចម្តេចទេ ?

២ - ក្នុងករណីណា ដែលតុលាការត្រូវទទួលទោស

មជ្ឈមថ្នាក់ទី ២ ?

៣ - បើគេបានក្នុងចោទអ្នកដោយឥតព្រាបទេ

តើអ្នកត្រូវធ្វើអ្វីចំពោះគេវិញ ?

ជំពូកទី ៨

អំពីច្បាប់-ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និងច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី-សេរីភាព
សិទ្ធិនិងករណីយកិច្ច របស់បុគ្គល ។

- អំពីច្បាប់ -

មេរៀន . -

ច្បាប់ជាសេចក្តីសំដែងឆន្ទៈ របស់ប្រជាជន
ហើយដែលប្រជាជនម្នាក់ៗ ត្រូវប្រតិបត្តិតាម
ដើម្បីជាប្រយោជន៍រួម ។

ប្រជាជនគោរពច្បាប់ គឺប្រជាជនគោរព
ទឹកចិត្តរបស់ខ្លួន ពីព្រោះការធ្វើច្បាប់នេះ នៅ
លើដែរដ្ឋសភា ដែលបានទទួលស្នេហាពីប្រជាជន
នោះឯង ។

ដូច្នេះប្រជាជនតាំងមូលត្រូវគោរពច្បាប់ អ្វីៗ
ដែលច្បាប់ហាមមិនឱ្យធ្វើកុំឱ្យប្រព្រឹត្តធ្វើឡើយ។

ការគោរពច្បាប់ នាំឲ្យមានសភាពរៀបរយក្នុង
ប្រទេស ។

ពាក្យសួរ.-

១- អ្វីដែលហៅថាច្បាប់?

២- អ្នកណាចង្កើតច្បាប់?

៣- ដូចម្តេចបានគេថា ច្បាប់ជាសេចក្តីសំដែង

ឆន្ទៈរបស់ប្រជាជន?

៤- ការគោរពច្បាប់ នាំឲ្យមានសភាពដូចម្តេច

ក្នុងប្រទេស ។

- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនិងច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី -

មេរៀន.-

ច្បាប់មានពីរយ៉ាង គឺច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និង ច្បាប់
រដ្ឋប្បវេណី ។

ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ សម្រាប់ប្រើប្រាស់ចំពោះ
អធិការណ៍ណា ដែលទាក់ទងដល់ប្រយោជន៍
រួម និងដល់សន្តិសុខជាតិ ។

ការសម្ងាត់គេ លួចចូនរដ្ឋ ចូលក្នុងអំណាចច្បាប់
ព្រហ្មទណ្ឌ ។

ឯចំណែកច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី សម្រាប់ប្រើប្រាស់
ចំពោះការរីកទៅវង់ប្រយោជន៍ឯកជន ។

ការប្តឹងប្តល់គ្នា អំពីរឿងជំពាក់ប្រាក់កាស ចូល
ក្នុងអំណាចច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ។

ពាក្យសួរ.-

១- ច្បាប់មានចំនួនយ៉ាង ?

២- ការសម្លាប់គេចូលក្នុងអំណាចច្បាប់អ្វី ?

៣- ចៅក្រមយកច្បាប់អ្វី មកអនុវត្ត បើមានគេមក
ថ្កឹង អំពីរឿងជំពាក់ប្រាក់កាសត្នា ?

- សេរីភាព - សិទ្ធិដ៏ធំករណ៍យកិច្ចរបស់បុគ្គល -

មេរៀន.-

គោលសេរីភាព នឹងគោលសមភាព ជាមូលដ្ឋាន

នៃសិទ្ធិរបស់បុគ្គល ។

សិទ្ធិរបស់បុគ្គលនេះ រដ្ឋមិនត្រូវល្មើសបាន
ឡើយ ។

សេរីភាពជាដំណើរអាចធ្វើបានគ្រប់យ៉ាង កុំ-
តែឲ្យប៉ះពាល់ខូចសិទ្ធិអ្នកដទៃ ។

លក្ខខណ្ឌនៃការប្រើសេរីភាព មានត្រាទុកក្នុង
ច្បាប់ ។ អ្វីៗ ដែលច្បាប់មិនបង្គាប់ឲ្យធ្វើ ជន
ណាក៏ដោយ មិនត្រូវគេបង្ខំឲ្យធ្វើបានឡើយ ។

ពាក្យសួរ.-

១- អ្វីខ្លះជាមូលដ្ឋាននៃសិទ្ធិរបស់បុគ្គល ?

២- រដ្ឋអាចរំលោភលើសិទ្ធិរបស់បុគ្គលបានទេ ?

៣- អ្វីដែលហៅថា សេរីភាព ?

៤- សេរីភាពមានត្រូវដែរឬទេ ?

៥- ចូរពន្យល់ពាក្យថា “ សេរីភាពខាងការ

សរសេរ ” ព្រមទាំងបង្ហាញនូវត្រូវដែររបស់

សេរីភាពនេះផង ។

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page, including words like 'សេរីភាព', 'ការសរសេរ', and 'ត្រូវដែរ']

ជំពូកទី ៩

ការអប់រំស្មារតីឯករាជ្យ

- ប្រជាជន

- រដ្ឋ - រដ្ឋឯករាជ្យ

- ជាតិ

- ស្នេហាជាតិ

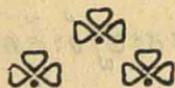
- ទុកវេទនារបស់ប្រជាជន ចាត់ជាតិ

- ដីវិភាគរបស់ប្រជាជនក្នុងរដ្ឋឯករាជ្យ

- លទ្ធិជាតិនិយម

- ស្មារតីប្រជាជន

- កំណាំងរបស់ស្មារតីសាមគ្គី

- ប្រជាជន -

មេរៀន . -

ប្រជាជន គឺជនដែលបានទទួលភោគសម្បទ័ដ៍
 ពេញលេញ ដែលកើតមានក្នុងដីជាតិផងខ្លួន នឹង
 មានសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសរបរអាជីព តាម
 ចំណង់របស់ខ្លួន ។

ធនធានទាំងឡាយ ដែលកើតមានលើដីជាតិផង
 ខ្លួន ត្រូវបានមេដឹកនាំ ឬរដ្ឋាភិបាលយកទៅប្រើ
 ប្រាស់ក្នុងការស្ថាបនាប្រទេសជាតិ ឲ្យបានរុង
 រឿង ដើម្បីជីវភាពសម្បូណ៍ របស់ប្រជាជន ។

ទាំងនេះហើយដែលហៅថា : ប្រជាជនបាន
 ទទួលភោគសម្បទ័ដ៍កើតមានក្នុងដីជាតិផងខ្លួន ។

ដែលហៅថា ប្រជាជនមានសេរីភាពក្នុងការ
 ជ្រើសរើសយកមុខរបរវិញនោះ គឺច្បាប់របស់

ប្រទេស មិនដែល ហាមឃាត់ប្រជាជនឲ្យរកស៊ី
រហូតទេ ឬរហូតទោះ ដូចច្បាប់ហាមឃាត់ពួក
ជនបរទេសនោះទេ ។

ក៏ប៉ុន្តែ បើចង់ឲ្យបានទទួលភោគសម្បទ័
ពេញលេញ ដែលកើតមានក្នុងប្រទេស ហើយ
នឹងឲ្យមានសេរីភាពក្នុងការជ្រើសយកអាជីព ,
ប្រជាជនត្រូវតែមានជាតិ គឺជាតិមិនរលាយ
ជាតិឯករាជ្យ ។ មានឯករាជភាព ទើបធនធាន
ដែលកើតឡើងក្នុងទឹកដីរបស់ខ្លួន មិនត្រូវបាន
ជាតិដទៃបង្ខំឲ្យបែងចែករំលែកខ្ចាត់ខ្ចាយ ; ហើយ
ប្រជាជនមានសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសយកមុខ
របរ ។

មានជាតិទើបមានប្រជាជន ហើយជាតិ
រលាយប្រជាជនរស់នៅដូចសត្វតិរច្ឆាន ។

ហេតុដូច្នោះ ករណីយកិច្ចរបស់ប្រជាជន
 គឺតស៊ូមិនខ្លាចស្លាប់ ដើម្បីឯករាជ្យជាតិ ហើយ
 នឹងរក្សាគាំពារ ឯករាជភាពនោះ ឲ្យបានរឹង
 ប៉ឹងគង់វង្សជានិច្ច ។

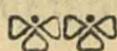
ចំនួន :

បើប្រជាជនគ្មានសង្ឃឹម ប្រជាជនឈប់គោរព ។

គ.ស.

ពាក្យសួរ . -

- ១ - ពាក្យប្រជាជន មានន័យដូចម្តេច ?
- ២ - ដូចម្តេច ហៅថាសេរីភាព ក្នុងការជ្រើស
 រើសមុខរបរ ?
- ៣ - ប្រជាជន មានករណីយកិច្ច ដូចម្តេច ?

រដ្ឋ-រដ្ឋឯករាជ្យ

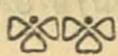
មេរៀន .-

រដ្ឋតំប្រជុំជន ខែមនុស្សពួកមួយ ដែល គា -
 ស្រុយនៅរួមគ្នាក្នុងអាណាខេត្ត មានកំណត់
 ទៅដោយព្រំប្រទេសខណ្ឌសីមា ។ រដ្ឋមាន
 អង្គការតែងតាំងច្បាប់ , អង្គការចាត់តាមច្បាប់
 បញ្ជា និងអង្គការកាត់ក្តី ។ សង្ខេបមក រដ្ឋ
 គឺជាអង្គការដែលមានសិទ្ធិ ព្រមទាំងអំណាច
 និងកំលាំង ដើម្បីគ្រប់គ្រងសង្គមនីមួយៗ តាម
 ក្របខណ្ឌនៃរបបឯណាមួយ ។

រដ្ឋឯករាជ្យមានការគ្រប់គ្រងរួមនៅក្នុងរដ្ឋ -
 ភិបាលតែមួយ ដោយរដ្ឋភិបាលជាអ្នកស្តង់
 នូវអំណាចអធិបតេយ្យ សម្រាប់កិច្ចការខាងក្នុង
 និងកិច្ចការខាងក្រៅ ។

កិច្ចការទាំងឡាយ ទាំងអស់ក្នុងប្រទេស
 ដូចជា នយោបាយ , សេដ្ឋកិច្ច , វប្បធម៌ , កង
 ទ័ព , នគរបាល ។ ល។ ត្រូវនៅក្រោមការ
 ដឹកនាំរបស់រដ្ឋាភិបាលជាតិ ហៅថា មានអធិប-
 តេយ្យក្នុងកិច្ចការខាងក្នុង ។

មានសេរីភាពក្នុងការទទួលស្គាល់ និង
 ក្នុងការចុះហត្ថលេខា លើសន្ធិសញ្ញាជាមិត្តភាព
 ឬលើកិច្ចសន្យាអ្វីផ្សេងៗ ទៀត រវាងប្រទេស
 ទាំងឡាយក្នុងសាកលលោក ហៅថា អធិបតេយ្យ
 ក្នុងកិច្ចការខាងក្រៅ ។

- ជាតិ -

មេរៀន.-

ដែលហៅថាប្រជាជាតិ ឬដោយខ្លីជាជាតិ
 នោះ គឺចំណោមមនុស្សមួយយ៉ាងរឹងប៉ឹង ដែល
 កើតឡើង ដោយមានប្រវត្តិជាមួយគ្នាជាយូរមក
 ហើយ, ដែលមានភាសាតែមួយ, ដែលមាន
 ផែនដីជាមួយ, ដែលមានរបៀបរស់រវើកផ្ទៃ
 សេដ្ឋកិច្ចស្របគ្នា ហើយដែលមានចិត្តនឹងផ្គត់
 គំនិតតែមួយ អាចឲ្យគេសំគាល់បានក្នុងគោល
 វប្បធម៌តែមួយ ហើយអាចនាំឲ្យមនុស្សចំណោម
 នោះមានវិចារណញ្ញាណ និងឆន្ទៈ ចង់រស់នៅជា
 មួយគ្នាតទៅទៀត ។

ពាក្យ "ជាតិ", មួយព្យាង្គនេះ អាច
 នាំឲ្យមនុស្សរាប់លាន ។ នាក់ស្ម័គ្រទៅស្លាប់

នៅសមរម្យ ដោយចិត្តរីករាយ, ហើយមាន
ចំរើងជាប់នឹងមាត់ថែមទៀត ។

ពាក្យ “ជាតិ” អាចប្រៀបទៅនឹង
សន្សឹម ដែលផ្លាស់សង្កមក្រៀមស្លាក ឲ្យទៅ
ជាសង្កមស្រស់ញញឹមបាន, ផ្លាស់សង្កមអ្នក
ថយក្រោយ ឲ្យទៅជាសង្កមអ្នកទៅមុខ, ផ្លាស់
សង្កមចាស់ ឲ្យទៅជាសង្កមថ្មី... ។

តាំ-រេត

ស្នេហាជាតិ

មេរៀន.-

ប្រជាជនរស់នៅក្នុងតែមួយជាមួយគ្នា ក៏ដូច

បងប្អូនបង្កើតរស់នៅក្នុងផ្ទះជាមួយគ្នាដែរ ។

បងប្អូនក្នុងផ្ទះមានមាតាបិតាតែមួយ ឯប្រជា-

ជនក្នុងរដ្ឋមានជាតិតែមួយដែរ ។

ពិតមែនតែនៅខាងក្រៅ ប្រជាជនប្រកប

អាជីពដោយខ្សែកង្វែងពិតៗ ហើយប្រជែង

ដណ្តើមគ្នាធ្វើមានរៀន ។ ខ្លួន ក៏ប៉ុន្តែខាងក្នុង

វិញ ហាក់ដូចមានខ្សែទិព្វមួយឥតរូប មកចង

ចេះដូងប្រជាជនពីម្នាក់ទៅម្នាក់ ឲ្យចេះស្រ

ឡាញ់គ្នា ហើយចេះឈឺឆ្កាបអាណិតអាសូរ

ផងគ្នា ក្នុងគ្រាដែលឃើញរូបប្រជាជនណា

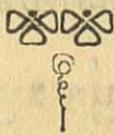
មួយកើតទុក ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ខ្សែទិព្វនោះ

ចង់ភ្ជាប់ចេះដូចប្រជាជន ទៅនឹងទឹកដី នៃរដ្ឋ
 របស់ខ្លួនផងទៀត ។ ការស្ងៀមស្ងាត់ស្ម័គ្រ
 ច្បាស់ណាស់ ក៏និយមទៅតាមប្រពៃណីតែមួយ ,
 និយាយភាសាតែមួយ , គោរពទង់ជាតិ , ភ្លេង -
 ជាតិតែមួយជាមួយគ្នា ។ គឺហេតុដូច្នោះហើយ
 បានជាប្រជាជន ចេះស្រឡាញ់គ្នាដូចជាបងប្អូន
 ប្អូនបង្កើត ។

ការដែលប្រជាជនស្រឡាញ់គ្នានេះ គេ -

ហៅថាសេចក្តីស្នេហាជាតិ ។ រូបប្រជាជននីមួយៗ
 តែងតែកើតមានសេចក្តីស្នេហាជាតិ នេះទាំងអស់
 ក៏ប៉ុន្តែបើប្រជាជន គ្រាន់តែមានស្នា រតីស្នេហា
 ជាតិប៉ុណ្ណោះ មិនបានប្រព្រឹត្តអំពើអ្វីដែលអាច
 ហុមផលប្រយោជន៍ឲ្យជាតិសោះ លោកចាត់ថា
 ស្នេហាជាតិ មិនពេញលក្ខណៈដែរ ។

— គឺ ដូច្នោះប្រជាជនម្នាក់ៗ ត្រូវទំហំរោញកិច្ចការអ្វីមួយ
ដើម្បីហុចផលទៅឲ្យជាតិ កុំបីខាន ។

- ទុក្ខវេទនារបស់ប្រជាជនបាត់ដាច់ -

មេរៀន :-

ប្រទេសសម្បូរណិភោគសម្បទ័ណាស់ ប៉ុន្តែប្រជាជនក្រណាស់ ។ ធនធានដែលកើតមានក្នុងប្រទេស អាចចិញ្ចឹមប្រជាជនរស់នៅបានដោយធូរ ថែមទាំងសេសសល់ធនធាននោះ យកទៅលក់ឯផ្សារបរទេសជាច្រើនទៀតក៏បានដែរ ក៏ប៉ុន្តែផ្ទុយពីនេះស្រឡះ ប្រជាជនរស់នៅក្នុងអន្ទង់ទុក្ខអត់បាយក្រហាយទឹក គ្មានសំលៀកបំពាក់សិនិតគ្រប់គ្នាទៅវិញ ។ អ្នកខ្លះស្លាប់ដោយជាប់ពោះបាយ អ្នកខ្លះឈឺធ្ងន់ គ្មានមន្ទីរពេទ្យជេក, គ្មានថ្នាំសង្ឃឹម ។ កូនចៅរបស់ប្រជាជនទៀត រស់នៅល្ងង់ខ្លៅ ដូចសត្វតិរច្ឆាន ព្រោះគ្មានសាលារៀន គ្មានគ្រូបង្ហាត់ចំណេះ

វិជ្ជាជលពួកកេង ដែលនៅក្នុងវ័យត្រូវសិក្សានោះ
ឡើយ ។

បើប្រជាជនណា មានតម្រិះប្រាថ្នាគ្រាន់
បើ ចេះគិតស្វែងរកប្រយោជន៍សង្គ្រោះជាតិ ក៏
ត្រូវគេចាប់ចងវាយដំប្រំណាក់ដាក់គុកប្រាក់ក្នុងយក
ទៅប្រហារជីវិតចោលក៏មានដែរ ។ គិតសព្វ
គ្រប់ទៅ, ប្រជាជនរស់នៅក្នុងរដ្ឋរបស់ឯង ក៏
ហាក់ដូចជារស់នៅក្នុងទ្រង់ដែករបស់គេ ទៅ
វិញ ។ ប្រជាជនខំធ្វើការបែកញើសហូរឈាម
ក៏មិនមានបានផលអ្វីដែរ ។ ភោគសម្បទ័ក្នុងរដ្ឋ
របស់ឯង ត្រូវគេនាំគ្នាជញ្ជូនទៅធ្វើមានបាន
ឯស្រុកគេអស់រលីង ។

ដូច្នេះ, ជីវិតភាពរបស់ប្រជាជនបាត់ជាតិ ប្រ-
ជាជនរស់នៅចំណុះគេ គឺជាជីវិតភាពរបស់សត្វ

- ជីវភាពរបស់ប្រជាជនក្នុងរដ្ឋឯករាជ្យ -

មេរៀន .-

រដ្ឋឯករាជ្យនីមួយៗ ករណីយកិច្ចធំបំផុតរបស់ -

រដ្ឋាភិបាល គឺខំចាត់វិធានការណ៍ ដើម្បីជីវភាព

សម្បូណ៌របស់ប្រជាជន ។ ប្រជាជនត្រូវបាន

រស់នៅក្នុងសុភមង្គល ដ៏ពេញលេញ ។

ប្រាក់ពន្ធដារ ដែលប្រជាជនបង់ដោយសុខ-

ចិត្តជូនរាជការ ហើយនឹងប្រាក់ចំណូលពីពន្ធ

ពាករផ្សេងៗ រាជការយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការ

ស្ថាបនាប្រទេសជាតិ ធ្វើថ្នល់, សង់ស្ថាន, សង់

សាលារៀនឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ឲ្យកូនចៅប្រជាជន

រៀនសូត្រ សង់ផ្ទះពេទ្យ និងមន្ទីរចែកចាយ

ឲ្យបានច្រើន ដើម្បីថែរក្សានឹងការពារជម្ងឺរោគា

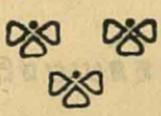
របស់ប្រជាជន ។ រាជការបង្កើតឲ្យមានក្រសួង

នឹងបុគ្គលិកនគរបាលបរិច្ចណ៍ រក្សាសន្តិសុខ
 ជាតិ, ដែលអាចឲ្យប្រជាជនប្រកបអាជីវកម្ម នឹង
 រក្សាភាគទ្រព្យបានដោយសេរី មិនភ័យ
 នឹងអំពើហោរកម្ម ។ រាជការសង្គ្រោះស្ថានសម្រាប់
 សង្គ្រោះជនអ្នកក្រីក្រ នឹងកុមារអនាថាថែម
 ទៀត ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ រាជរដ្ឋាភិបាលទំ
 ប់នឹងនឹងពង្រីករោងស្បែកកម្មផ្សេងៗ ឲ្យ
 បានច្រើន ដើម្បីប្រជាជនមានការធ្វើគ្រប់ៗគ្នា
 ខាងប្រាជ្ញាស្មារតី ក៏ដូចជាខាងគ្រឿង
 សម្ភារៈដែរ រាជការទំបណ្តុះបណ្តាលអប់រំប្រជា
 ជន ឲ្យយល់វិទ្យាសាស្ត្រ, សេដ្ឋសាស្ត្រ,
 ឲ្យចេះរកទ្រព្យនឹងសន្សំប្រាក់ ដើម្បីជីវភាពសុខ
 ស្រួលរបស់គ្រួសារ ។
 បើប្រជាជនទាល់គំនិត ក៏មានការឆ្លៀន

ឆ្ងល់អ្វីម្យ៉ាង ។ ប្រជាជនភាគច្រើននៅរដ្ឋបរាជ្ជមន្ត្រី
ឬប្រមុខរដ្ឋ សូមឲ្យជួយដោះស្រាយឲ្យ ។

ដូច្នោះ ជីវភាពរបស់ប្រជាជន ពិតជាមាន
សេរីភាពមែន ។ ប្រជាជនភាគច្រើននៅក្នុងភាព
ក្សេមក្សាន្ត ហើយប្រកបកិច្ចការអ្វីបានតាមទំ
នើងចិត្ត កុំតែឲ្យចេះពាល់ដល់សេរីភាពរបស់អ្នក
ដទៃថ្មីណោះ ។

ជីវភាពរបស់ប្រជាជនក្នុងរដ្ឋឯករាជ្យ គឺជី-
វភាពរបស់មនុស្សពិតមែន ។

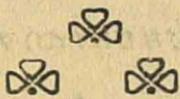

— លទ្ធិជាតិនិយម —

មេរៀន.—

ជីវិតភាពរបស់ប្រជាជនបាត់ជាតិ ជាជីវិតភាពរបស់
 សត្វតិច្ឆាន, ជីវិតភាពរបស់ប្រជាជនក្នុងវដ្តឯក-
 រាជ្យ ជាជីវិតភាពរបស់មនុស្ស ។ ប្រជាជនចង់
 រស់នៅជាមនុស្ស ដូច្នេះប្រជាជនមិនចង់ឲ្យជាតិ
 របស់ខ្លួនរលាយ ឬថោកថយជាងជាតិដទៃទេ ។
 ប្រជាជនត្រូវខំតស៊ូរក្សាឯករាជ្យជាតិ ឲ្យបានគង់
 វង្ស ហើយជាពិសេស, ប្រជាជនម្នាក់ៗ ត្រូវ
 កាន់លទ្ធិជាតិនិយមផង ។ លទ្ធិជាតិនិយមជា
 លទ្ធិដ៏កើងជាតិ ដឹកនាំជាតិទៅកាន់វឌ្ឍនធម៌នឹង
 ការ្យធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ប្រជាជនទៅរៀនសូត្រ
 ព្រោះជាតិត្រូវការអ្នកមានវិជ្ជាសម្បត្តិច្រើន ។
 រៀនចេះហើយ ប្រជាជនខំធ្វើការ ដើម្បីសេចក្តី

ចំរុះចំរើនដល់ជាតិ ។ ប្រជាជននិយមប្រើ
 របស់ទាំងឡាយទាំងពួង ដែលជាតិរបស់ឯងធ្វើ
 ភើតឡើង ពោះរបស់នោះមិនថ្លថ្លរដូចរបស់
 បរទេសក៏ដោយ ។ ប្រជាជនមិនប្រព្រឹត្តអំពើអ្វី
 ម្យ៉ាង ។ ឲ្យខុសអំពីប្រពៃណីរបស់ជាតិឡើយ ។
 ទាំងនេះហើយ ដែលហៅថា ប្រជាជនកាន់លទ្ធិ
 ជាតិនិយម ។

- ស្មារតីប្រជាំជន -

មេរៀន .-

មនុស្សយើងម្នាក់ៗ ចង់ឲ្យប្រជាជនរបស់ខ្លួន
 មានកំលាំងខ្លាំងក្លាជាងប្រជាជននៃជាតិដទៃ ។
 បើឃើញប្រជាជនរបស់ឯងខ្សោយជាងគេ ក៏
 កើតសេចក្តីឈឺចាប់ក្នុងខ្លួនមួយរំពេច តែបើ
 ឃើញប្រជាជនគេចាញ់ប្រៀបឯងវិញ ក៏មាន
 ចិត្តរីករាយអបអរសាទរកម្ល៉ាមក ប្រៀបមិនបាន ។
 ចិត្តនឹងគំនិតរបៀបនេះ គេហៅថាស្មារតីប្រជា-
 ជន ។

ស្មារតីប្រជាជន ធ្វើឲ្យជនម្នាក់ៗ មាន
 ឆន្ទៈល្អចំពោះជាតិ ហ៊ានធ្វើពលកម្មដើម្បីជាតិ
 ឥតរញ្ជា ។

- កំណើនរបស់ស្មារតីសាមគ្គី -

មេរៀន . -

មនុស្សម្នាក់ៗ មានករណីយកិច្ច វិស្វនិរកសុភ -
 មន្តិលទ្យសន្តិមជាតិរបស់ខ្លួន ក៏ប៉ុន្តែកំលាំង
 របស់មនុស្សម្នាក់ៗ មិនអាចតស៊ូប្តូរទប់ទល់នឹង
 កិច្ចការធំធូងធ្ងរបានឡើយ ។ ដូច្នេះ មនុស្សត្រូវ
 ប្រមូលរូបរមកំលាំងគ្នាធ្វើការ ។ មានតែកំលាំង
 សាមគ្គីទេ ដែលអាចដោះស្រាយទុច្ចរិតទាំង
 ពួងបាន ។ សាមគ្គីមានពីរយ៉ាង គឺរូបរមកំ-
 លាំងធ្វើការល្អ និងរូបរមកំលាំងធ្វើការអាក្រក់ ។
 ក្នុងការប្រមូលកំលាំងគ្នា ធ្វើការល្អ ដ៏ម្យ៉ាងប្រ-
 ទេសជាតិ ជនម្នាក់ៗ ត្រូវមានស្មារតីប្រជាជន

កងខ្លួនជាជាប់ខាត ។ កំលាំងរបស់សាមគ្គី
ក៏កំលាំងរមរបស់ស្មារតីច្របាជន ។

Handwritten lines and markings, possibly a signature or date, in purple ink.

Handwritten text in a rectangular box, possibly a library or archival stamp.
Handwritten text in a rectangular box, possibly a library or archival stamp.
Handwritten text in a rectangular box, possibly a library or archival stamp.

Faint circular stamp or watermark at the bottom right of the page.